

Lietuvos spauda ir visuomenės nuostatos apie rusų, ukrainiečių bei baltarusių etnines grupes ir naujuosius imigrantus¹

Monika Frėjutė-Rakauskienė

LIETUVOS SOCIALINIŲ TYRIMŲ CENTRO ETNINIŲ TYRIMŲ INSTITUTAS, VILNIUS

SANTRAUKA: Straipsnyje analizuojami Lietuvos spaudos (2011 m. rugsėjis–2012 m. vasaris) kokybinio tyrimo apie naujuosius imigrantus ir etnines mažumas (rusus, baltarusius ir ukrainiečius) duomenys. Tyrimas atskleidžia aprašomą tarptautinių santykių turinį (spau- doje vyraujančias problemas, temas, problemų įvardijamus sukėlėjus bei problemų priežas- tingumą (pateikiamus argumentus, aiškinančius problemos priežastis). Tokiu būdu, atsklei- džiam, kokios, kaip ir kokių grupių nuomonės bei požiūriai apie šias grupes konstruojami Lietuvos spaudoje. Šio tyrimo rezultatai lyginami su jau turimais spaudos turinio tyrimo (2005 m. sausis–2007 m. birželis) rezultatais. Taip pat, šiame straipsnyje pateikiami ir 2012 m. atliktos reprezentatyvios visuomenės nuostatų į tiriamas grupes, apklausos duomenys, sie- kiant atskleisti, ar jos iš dalies atspindi Lietuvos spaudoje konstruojamus įvaizdžius apie ukrainiečių, rusų, baltarusių bei naujųjų imigrantų grupes.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: LIETUVOS SPAUDA, VISUOMENĖS NUOSTATOS, RUSŲ, UKRAINIEČIŲ, BALTARUSIŲ ETNINĖS GRUPĖS IR NAUJIEJI IMIGRANTAI.

Įvadas

Daugelis socialinių mokslininkų, tyrinėjančių žiniasklaidą bei kitas in- formacijos transliavimo priemones visų pirma akcentuoja pateikiamo žiniasklaidos turinio poveikį auditorijai, skaitytojams. Manoma, kad ji turi pakankamai galios manipuliuoti nusistovėjusiais stereotipais ir išankstinėmis nuostatomis, sukurti socialinius įvaizdžius, ideologinius vaizdinius, lemti visuomenės nuostatas, nuomones specifiniais klausimais ir įvairių grupių atžvilgiu. Mokslininkų įvardijamas žiniasklaidos poveikis visuomenei – grupių susiejimas su tam tikru elgesiu, etikečių priklijavi- mas individams, debatų visuomenėje inicijavimas ir jų modeliavimas, kai

¹ Straipsnis parengtas mokslinių tyrimų projekto „Socialiniai iššūkiai etninių mažumų ir naujųjų imigrantų grupėms Lietuvai tapus ES nare“ metu. Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. MIP-029/2011).

The paper has been prepared within the framework of research project “Social Challenges for Ethnic Minorities and New Immigrant Groups in Lithuania after Joining the EU”. This research was funded by a grant (No.MIP-029/2011) from the Research Council of Lithu- ania.

kurių problemų išryškėjimas, taip pat atstovavimas atskiroms grupėms (dažniausiai dominuojančioms, kurios valdo išteklius, kad pateiktų informacijos akiratin ir pateiktų savo požiūrį). Žiniasklaidos poveikis (informacijos nuorodos) auditorijai gali būti stipresnis socialinėje aplinkoje, kur socialinė grupių sąveika yra gana ribota ir daugelis gyventojų neturi patirtimi grįstų žinių apie tam tikras etnines grupes (Anderson 1999; van Dijk 2000, 2005, 2006; Halloran 1974; Verma 1992, cituota iš Hussain 2000: 100). Atsižvelgiant į minėtus žiniasklaidos turinio poveikio auditorijai aspektus, svarbu analizuoti pateikiamus įvairių visuomenės grupių (ypač pažeidžiamų, tokių kaip etninės, moterys, vaikai, senyvo amžiaus žmonės, neįgalieji) vaizdinius žiniasklaidoje.

Šio straipsnio tikslas – išanalizuoti, ką ir kaip Lietuvos spauda tiriamuoju laikotarpiu rašo apie etnines grupes (rusus, baltarusius ir ukrainiečius) bei naujuosius imigrantus. Reikia pabrėžti, kad tirti ne tik tekstai, straipsniai, kurie kalba apie Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečius kaip naujuosius imigrantus, bet ir kitų etninių grupių atstovus, kurie įvardijami kaip imigrantai. Pasitelkiant sukurtą teorinį ir metodologinį modelį etniniam nepakantumui Lietuvos spaudoje (2005 m. sausis–2007 m. birželis) analizuoti (Frėjutė-Rakauskienė 2009), tiriama Lietuvos žiniasklaidos konstruojami įvaizdžiai – problematika ir ją sudaranti tematika, su kuria siejamos minėtos etninės ir naujųjų imigrantų grupės. Analizuojama, kokių debatų kontekste jos pristatomos Lietuvos spaudoje, kokie yra pagrindiniai straipsnių šaltiniai ir kokie argumentai (politiniai, kultūriniai, psichologiniai bei ekonominiai) vartojami aiškinant aprašomų problemų priežastis. Taip pat žiūrima, ar rusų, baltarusių ir ukrainiečių etninės grupės ir naujieji imigrantai (tarp kurių Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiai) spaudoje aprašomi skirtingai. Lyginama, ar metams bėgant keičiasi ir kaip keičiasi diskursas apie rusų etnines ir naujųjų imigrantų grupes, pasitelkiant atlikto Lietuvos spaudos tyrimo duomenis (2005–2007).

Vadovaujantis prielaida, kad spauda ir televizija yra vienas iš pagrindinių šaltinių apie etnines ir kitas mažumų grupes (Hussain 2000) ypač sąlyginai homogeniškoje Lietuvos visuomenėje, kuriai būdinga ribota socialinė grupių sąveika, šiame straipsnyje pateikiami ir 2012 m. atliktos reprezentatyvios visuomenės nuostatų į tiriamas grupes apklausos duomenys. Pasak sociologo T. Leončiko (2007: 93), vien tik imant užfiksuotas nuostatas nesužinosime, kaip žmonės suvokia tam tikrą kategoriją, pagal ką jai priskiria konkrečius individus, todėl kai kuriais atvejais galima daryti prielaidą, kad nuomonę ar jos kaitą stipriai veikia švietimo ir žiniasklaidos institucijos bei žiniasklaidoje pateikiamas informacijos srautas. Tokiu būdu, straipsnyje lyginama, ar visuomenės nuostatos iš dalies atspindi Lietuvos žiniasklaidoje

konstruojamus įvaizdžius apie ukrainiečių, rusų, baltarusių bei naujųjų imigrantų grupes.

Reikia pažymėti, kad Lietuvoje, palyginus su kitomis Europos Sąjungos (ES) šalimis (ter Wal 2002; van Dijk 1987), spaudos tekstai apie etnines grupes ir naujuosius imigrantus tirti menkai. Migrantų (pabėgėlių) įvaizdžius spaudoje tyrė Europos pabėgėlių fondas ir Lietuvos vartotojų institutas (Vilnius, 2009). Reikia paminėti ir A. Tereškino tyrimą apie imigracijos diskursus didžiausiuose JAV ir Airijos dienraščiuose (Tereškinas 2009). Tekstus, analizuojančius spaudos turinio tyrimo etnine tematika duomenis, taip pat publikavo autorė (Beresnevičiūtė, Frėjutė-Rakauskienė 2006; Frėjutė-Rakauskienė 2009). Tokiu būdu šis kokybinis spaudos turinio tyrimas metodologiškai tęsia vykdomus kokybinius Lietuvos žiniasklaidos turinio tyrimus, papildoma duomenimis ir leidžia palyginti Lietuvos spaudoje matomas turinio tendencijas, susijusias su tiriamomis etninėmis ir imigrantų grupėmis.

Teorinė ir metodologinė Lietuvos spaudos kokybinio tyrimo apie etnines mažumas (rusus, ukrainiečius, baltarusius) ir naujuosius imigrantus prieiga

Trumpas teorinės prieigos, pagrindinių sąvokų ir tiriamų grupių apibūdinimas

Tyrimo modelis sukurtas remiantis skirtingų autorių (Bonacich (1972, 1973); Horowitz (2001); Hechter (1974, 1978); Allport (1979); Smith (1986, 1991); van Dijk (1987, 2000, 2005, 2006); Fredrickson (2003); Balibar (2004); Halll (1996); Goldberg (2002); Murray (2002); Bourdieu (1991) ir kt.) teorinėmis įžvalgomis, sugrupuotomis į keturias teorines perspektyvas – ekonominę, psichologinę, kultūrinę ir politinę, analizuojančias etninių santykių metu kylančių etninių konfliktų (įtampų, neigiamų nuostatų, interesų nesuderinimo, konfrontacijos) priežastis (Frėjutė-Rakauskienė 2009: 19–29). Tokiu būdu šiame tyrime gauti rezultatai lyginami su jau turimais rezultatais, tai leidžia matyti tam tikras tendencijas, kaip ir ar kinta spaudos turinyje konstruojami požiūriai į tiriamas etnines ir imigrantų grupes. Reikia pabrėžti, kad ankstesniame spaudos tyrime (2005–2007) naudojamas modelis buvo sukurtas siekiant nagrinėti ir atskleisti etninio nepakantumo apraiškas bei verbalines formas spaudoje, bet šio tyrimo (2011–2012) tikslas spaudoje atskleisti tarpetninių santykių turinį, siekiant išryškinti aprašomas prob-

lemas, kylančias visuomenėje plėtojantis tarpetniniams santykiams bei šių problemų priežastis.

Pateikiami įvardijami kriterijai, kuriais remiantis spaudoje aprašoma problematika, priskiriama prie tam tikros teorinės (ekonominės, psichologinės, kultūrinės ir politinės) perspektyvos. Ekonominėi teorinei perspektyvai priskirti spaudos tekstai, kuriuose aprašomi, įvardijami ekonominiai siekiai (išryškinami (ne)sutampantys ekonominiai interesai, tikslai). Etninių santykių metu gali kilti konfliktinės situacijos su individu ir įvairiomis visuomenės grupėmis (darbdaviais, darbuotojais, klientais). Nepakantumas spaudoje, žvelgiant šiuo aspektu, gali pasireikšti etninę grupę ar jai priklausantį asmenį kaltinant apgaule, pasipelnymu, kyšininkavimu, įvardijant ją kaip konkurentę darbo rinkoje, samprotaujant apie neproporcingą atstovavimą tam tikrose ekonomikos, darbo sferose, raginimais neleisti įsitvirtinti tam tikroje vietoje – mieste, regione.

Psichologinei teorinei perspektyvai priskirti etninius santykius aprašantys tekstai, kuriuose problematika, susijusi su tiriamomis grupėmis, yra psichologizuojama (pabrėžiant, gilinant, aptariant asmenines savybes, charakterio bruožus, polinkius). Konfliktiškumas tarp etninių grupių šiuo požiūriu matomas individo arba grupės lygmeniu, o nepakantumas spaudoje gali pasireikšti minint mažumų grupes ar jai priklausančius asmenis žeminančiame kontekste, kuriant negatyvų vaizdą, įvardijant etninę, imigrantų grupę kaip kriminalinę, priskiriant tam tikrus apibendrintus bruožus, savybes visai etninei, religinei, rasinei grupei, neatsižvelgiant į atskiro asmens ypatumus.

Kultūrinei teorinei perspektyvai priskirti tekstai, akcentuojantys etnokultūrinius, religinius skirtumus, pabrėžiant simbolinę (komunikacinę) svarbą. Konfliktas dažniausiai gali kilti tarp etninių grupių su daugumos visuomene. Nepakantumas spaudoje gali pasireikšti tvirtinimais apie tam tikros etninės grupės ar kultūros atstovų nevisavertiškumą, kaltinimais kalbos nemokėjimu, spaudos, TV, radijo laidų valstybine kalba nevartojimu.

Politinei perspektyvai priskirti tekstai, kuriuose etninės mažumos ir su jomis susijusi problematika aprašoma žvelgiant pro istorinę prizmę arba akcentuojant nacionalinę ideologiją ir jos svarbą. Šiuo požiūriu nepakantumas spaudoje gali pasireikšti kvestionuojant visuotinai pripažintus istorijos diskriminacijos ir smurto atvejus, pateisinant juos, minint ir prikaišiojant tam tikrų etninių grupių istorinius nusikaltimus, samprotaujant apie neproporcingą vienos ar kitos grupės materialinę gerovę, atstovavimą valdžios institucijose, spaudoje ir kitur, turint tikslą diskredituoti dėl etninių ar religinių grupių ryšių su valstybės ar užsienio politinėmis ir valstybinėmis struktūromis.

Svarbu pažymėti, kodėl Lietuvos spaudos tyrime yra pasirinktos analizuoti tik trys etninės grupės (rusai, baltarusiai ir ukrainiečiai) ir naujų imigrantų grupės. Šis tyrimas yra mokslininkų iniciatyva parengto projekto „Socialiniai iššūkiai etninių mažumų ir naujų imigrantų grupėms Lietuvai tapus ES nare“ dalis. Šiame projekte siekiama palyginti etninių mažumų ir naujų imigrantų, atvykusių į Lietuvą jai tapus ES nare, socialinę situaciją, taip pat analizuojami socialiniai iššūkiai, su kuriais šios grupės susiduria. Statistiškai daugiausia į Lietuvą po 2004 m. atvyko Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečių, todėl atitinkamai buvo pasirinkta palyginti Lietuvoje gyvenančias rusų, baltarusių bei ukrainiečių etnines mažumų grupes ir minėtų naujų imigrantų grupes. Taip pat atkreiptinas dėmesys ir į „naujų imigrantų“ sąvoką, kadangi šio tyrimo, kaip ir minėto projekto kontekste, ji vartojama apibūdinti imigrantus, į Lietuvą atvykusius po 2004 m.

Kokybinio tyrimo metodologija

Šio kokybinio spaudos tyrimo duomenys apima 2011 m. rugsėjo–2012 m. vasario laikotarpį. Tekstai Lietuvos spaudos tyrimui apie etnines mažumas (rusus, baltarusius, ukrainiečius) ir naujuosius imigrantus atrinkti ir sukaupti naudojantis interneto monitoringo sistema „NewsPoint“. Ši sistema suteikia prieigą prie daugybės interneto šaltinių ne tik naujienų srityje interneto dienraščiuose, bet ir įvairiuose kituose tinklaraščiuose (voruta.lt, vtv.lt, slaptai.lt, valstybes-zinios.lt, vst.lt ir kt.). Buvo peržiūrėtos pagrindinių (nacionalinių ir regioninių) dienraščių elektroninės versijos (rytas.lt, lzinios.lt, kaunodiena.lt, klaipeda.diena.lt, respublika.lt, veidas.lt, alytausnaujienos.lt, anyksta.lt, gargzdai.lt, jonava.lt, jurbarkosviesa.lt, rinkka.lt, lrt.lt, sekunde.lt, 15min.lt, sirvinta.net, suduvosgidas.lt, tauragiskis.lt, ukiozinios.lt, utenoszinios.lt, valstietis.lt, tzinios.lt, vakarai.lt ir daugelis kitų), taip pat interneto dienraščiai (pvz. Bernardinai, Balsas, Alfa, Delfi).

Skelbti tekstai buvo atrenkami pagal raktinį žodį – etnonimą (minimus etninės grupės (rusai, baltarusiai ir ukrainiečiai), taip pat įvairių migrantų grupių (pabėgėliai, imigrantai, kt.) pavadinimus. Paminėtina, kad į tyrimą nepateko pasikartojantys tekstai. Siekiant gauti kokybinių tyrimo duomenų, buvo atrinkti straipsniai ar žinutės, kuriose išsakomi požiūriai arba nuomonės į tiriamas grupes arba su minėtomis grupėmis susijusios problemos. Tokių straipsnių, žinučių autoriai paprastai yra atskiri asmenys, informacijos agentūros, laikraščių, tinklalapių redakcijos, skaitytojai, tam tikrų valstybės institucijų atstovai. Į kokybinio spaudos turinio tyrimo imtį pateko 219 straipsnių (tekstų).

Tyrimui taikytas kokybinis turinio analizės metodas. Analizuojant tekstus, išskirtos pagrindinės įvardijamos problemos: jų lygmuo (lokalus, re-

gioninis, nacionalinis, globalus); priežastingumas (pateikiami argumentai, aiškinantys problemų atsiradimo priežastis, prielaidas, kilmę); tą problemą sukeltantys asmenys, institucijos (etninės mažumos, imigrantai, Lietuvos visuomenė ar valstybė, kt.); problemų sprendėjai; sprendimo būdai. Taip pat išskiriamos problemą sudarančios pagrindinės ir šalutinės temos, tekste vartojami raktažodžiai.

Straipsnyje pasirinkta vartoti „spaudos“ sąvoka, kuri skirtingai nuo „žiniasklaidos“ sąvokos, neapima įvairių naujienų transliavimo priemonių, tokių, kaip radijas ir televizija, o kalba apie tekstinį turinį, nežiūrint į tai, kad tiriami ne spausdintiniai tekstai, bet publikuoti elektronine forma internete.

Lietuvos spauda apie etnines mažumas ir naujuosius imigrantus

Pagrindinė problematika, siejama su etninėmis ir imigrantų grupėmis

Kokybinė turinio tyrimo analizės metodologija padėjo atskleisti interneto dienraščiuose ir tinklalapiuose skelbtuose tekstuose su rusų, baltarusių bei ukrainiečių etninių mažumų ir naujųjų imigrantų grupėmis siejamą ir sąlyginai įvardytą problematiką (1 lentelė).

Problematika, siejama su tam tikromis etninėmis arba naujųjų imigrantų grupėmis, t. y. „Statistika“, „Nepakantumo apraiškos“ atsižvelgiant į straipsniuose įvardijamus argumentus, paaiškinančius problemų atsiradimo priežastis, neatitinka nė vienos teorinės perspektyvos aspektų, nes šią problematiką sudaranti tematika įtraukia aprašomas įvairias nepakantumo formas – rasizmą, netoleranciją, rusofobiją arba įvairių imigracijos statistiką Lietuvoje. Taip pat ne visi straipsniai, analizuojami tyrime, yra aprašomi. Į tyrimą nepateko išskirta problematika, kurią sudarė vienas, du ar trys straipsniai (žr. „Kita problematika“ 1 lentelėje).

Ne visą problematiką, atsižvelgiant į argumentaciją išskiriamų problemų priežastingumui paaiškinti, pavyko suskirstyti į minėtas teorines perspektyvas – pasitaikė ir sąlyginai pavadintų „mišrių atvejų“, kai pastebimas problemas galima priskirti kelioms teorinėms perspektyvoms. Šie atvejai iš dalies parodo, kad tekstų, straipsnių autoriai konstruoja pateikiamą problemą ne vienpusiškai, o įvairiai argumentuodami, įvardydami keletą straipsnio problematikos aspektų.

Straipsnių apie baltarusius, kaip ir ukrainiečius, palyginus su straipsniais apie rusų etninę grupę, nedaug. Apie baltarusius rasti tik 7 straip-

sniai, apie ukrainiečius – 8 straipsniai, o apie rusus tiriamuoju laikotarpiu rastas 121 straipsnis įvairia problematika. Taip pat rasti 83 straipsniai, kuriuose rašoma apie imigrantų (kartu ir apie naujųjų imigrantų (Rusijos, Baltarusijos bei Ukrainos piliečių) grupes (1 lentelė).

1 lentelė. Lietuvos spaudoje su rusų, baltarusių, ukrainiečių ir imigrantų grupėmis siejama problematika

Etninės ir imigrantų grupės	Problematika (atsižvelgiant į ekonominę, politinę, psichologinę ir kultūrinę teorines perspektyvas) spaudoje siejama su etninėmis ir imigrantų grupėmis	Straipsnių skaičius (vnt.)
	Mažumų švietimas	20
	Mažumų bendruomenės	19
	Kultūrinis mažumų paveldas	18
	Istorinių, sovietinių įvykių, nusikaltimų interpretacija	12
	Referendumas Latvijoje	12
	Rusų kalba	10
	Lietuvių kalbos problemos	8
	Mažumos politikoje	7
	Diplomatiniai santykiai	4
	Visagino aktualijos	4
Rusai	Kita problematika	7
Ukrainiečiai	Kultūrinis mažumų paveldas	4
	Kita problematika	4
Baltarusiai	Parama Baltarusijos opozicijai	4
	Kita problematika	3
Naujieji imigrantai ir kitos imigrantų grupės	Darbo rinka	19
	Statistika	12
	Neteisėtas sienos kirtimas*	11
	Nepakantumo apraiškos	11
	Nusikaltimai ir neteisėta veikla	10
	Integracijos problemos	8
	Kita problematika	12

Šaltinis. Kokybinė Lietuvos spaudos turinio analizė (2011 m. rugsėjis–2012 m. vasaris).

*Nors „Nusikaltimų ir neteisėtos veiklos“ problematika apima ir išskirtą „Neteisėto sienos kirtimo“ problematiką, atsižvelgiant į straipsnių apie neteisėtą sienos kirtimą gausą spaudoje kalbant apie imigrantus, „Neteisėtos sienos kirtimo“ problematika šiame tyrime išskirta kaip atskira kategorija.

Rusų atvejis

2011–2012 m. Lietuvos spaudos tyrimo, panašiai kaip ir ankstesnio, 2005–2007 m., tyrimo duomenimis, rusų etninė grupė siejama su „Mažumų švietimo“, „Istorinių, sovietinių įvykių, nusikaltimų interpretacijos“, „Lietuvių kalbos problemų“, „Mažumų bendruomenių“ ir kt. problematika (1 lentelė). 2011–2012 m. Lietuvos spaudoje nėra pastebėta tokia buvusi problematika, kaip „Pilietybės klausimai“, „Riausių Estijoje“ problematika, kita vertus, atsirado nauja problematika, savo turiniu panaši į minėtąsias – tai „Referendumas Latvijoje“, kadangi aptaria referendumo dėl dvikalbystės Latvijoje tikimybę Lietuvoje ir „Visagino aktualijos“, kadangi rašo apie planuojamą statyti naują atominę elektrinę Visagine. Problematika apie referendumą Latvijoje išimtinai aprašoma vartojant politinius problemas priežastingumo argumentus (1 priedas). Įdomu pastebėti, kad rašant apie modeliuojamą galimą įvykti panašią situaciją Lietuvoje, greičiau kalbama apie lenkų nei apie rusų etninę grupę, galinčią kelti panašius reikalavimus. Tai parodo ir dažniausiai straipsniuose įvardijami kaltininkai – Lietuvos lenkai arba jiems atstovaujantys (*Lietuvos lenkų rinkimų akcija (LLRA) ir jos lyderio veikla; buvusių TSKP istorikų išugdyti politologai, kurie taikstosi su pietryčių Lietuvos atvira polonizacija; Lenkija ir jos politika Lietuvos lenkų atžvilgiu*). Taip pat straipsniuose akcentuojama ne pačių Latvijos rusakalbių įtaka pateikiant šiuos reikalavimus, bet Rusijos, „Kremlius“ įtaka inicijuojant referendumą, t. y. problema aprašoma ne kaip vietinė (lokali), bet tarpvalstybiniame kontekste. Straipsniuose kaltinama Rusija, Rusijai lojalūs asmenys (*Kremlius politinė akcija; Rusijos politika ir interesai Baltijos valstybėse; Rusija, kuri „kerta langą į Europą“ Latvijoje*). Taigi, pagrindiniai politiniai problemos priežastingumo argumentai – pilietinis ir politinis etninių mažumų (greičiau lenkų nei rusų) neloyalumas Lietuvai, taip pat prieštaravimas nacionalinei, tautinei valstybės ideologijai ar tikslams. Politinius priežastingumo argumentus atspindi ir raktiniai žodžiai, dažnai aptinkami straipsniuose: *dezintegracija, antivalstybinė veikla, valstybės skaldymas, polonizacija, teritorinis vientisumas, nacionalinė integracijos politika, nacionalinis susiskaldymas*. Pagrindiniai šių straipsnių autoriai – politikos apžvalgininkai, ekspertai. „Visagino aktualijų“ problematikai priskirti tik keturi straipsniai, pateikiami naudojant politinius, ekonominius ir sumišusius politinius, ekonominius ir kultūrinius problemas priežastingumo aiškinimo argumentus (1 priedas). Ekonominiai argumentai siejami su ekonomikos pakilimu japonams pastačius naująją elektrinę Visagine, taip pat su elektrinę palikusiu ir galimai sutartis su ankstesniais darbdaviais pažeidusiu ir vėl įsidarbinusių darbuotojų, vadovų ir

aukštų valdininkų, prižiūrėjusių šią sritį, aferomis ir tokiu būdu valstybei patirtais nuostoliais. Politiniai argumentai siejami su debatais apie Baltijos atominės elektrinės statybą Baltarusijoje ir esą apie stereotipą, kad rusų reaktoriai yra blogi. O kultūriniai motyvai atsispindi straipsniuose, kuriuose kalbama apie Visagino miesto planus ir esamą padėtį – apie Visagino mieste gyvenančias etnines mažumas, jų propaguojamą kultūrą. Kita vertus, rašoma ir apie miesto infrastruktūros, socialines problemas.

„Mažumų bendruomenių“ ir „Kultūrinio mažumų paveldo“ problematikai priskirtuose straipsniuose daugiausia rašoma remiantis kultūrinei teorinei perspektyvai būdingais argumentais – rašoma apie su rusų kultūra susijusius renginius, įvairius festivalius, apie rusų kilmės atlikėjus (romansų atlikėją) Lietuvoje (1 priedas). „Mažumų bendruomenių“ problematikoje straipsniuose daugiausia kalbama apie Lietuvoje įvairiuose miestuose gyvenančią rusų bendruomenę (Mažeikiai, Marijampolė, Tauragė, Klaipėda, Vilnius), šiai bendruomenei skirtą kultūrinę veiklą, jų nevyriausybinės organizacijas, naujai atidarytus kultūros namus. Rašoma apie stačiatikių šv. Kalėdų šventimą, rusų kilmės solistų, atlikėjų, skulptorių, dizainerių meninę ir kultūrinę veiklą. Reikia pabrėžti, kad, skirtingai nuo ankstesnio 2005–2007 m. tyrimo, šioje problematikoje daugiau rašoma apie rusų bendruomenę, gyvenančią Lietuvoje, nors beveik vien tik apie jų propaguojamą kultūrą. Dar viena, labiau 2011–2012 m. spaudoje eskaluojama problematika, siejama su rusų etnine grupe Lietuvoje – tai „Lietuvių kalbos problemos“. Ši problematika straipsniuose pristatoma remiantis politiniais, kultūriniais arba sumišusiais politiniais ir kultūriniais argumentais (1 priedas). Pagrindiniai kultūriniai argumentai išreikšti kaltinimais rusams spaudoje dėl kalbos nemokėjimo ir nevertinimo, ypač valstybinėse institucijose (aprašomi atvejai „Lietuvos geležinkeliuose“, kai darbuotojai nekalba valstybine kalba, teismas vykęs rusų kalba, taip pat akcentuojama, kad su Lietuvos vėliava plaukiojančiuose laivuose nekalbama valstybine kalba). Politiniai argumentai susiję su neproporcingu atstovavimu vienai ar kitai etninei grupei valdžios institucijose, kai kalbama apie Vilniaus savivaldybės ir Žemės ūkio ministerijos konkursus tam tikroms darbo vietoms užimti, reikalaujant darbuotojui mokėti rusų kalbą. Šiuos politinius ir kultūrinius argumentus sustiprina ir straipsniuose įvardyti šių problemų kaltininkai – *Lietuvos piliečiai tautinių mažumų atstovai, kurie neišmoka valstybinės kalbos; nevertinantys valstybinės kalbos darbuotojai; buvęs Seimo narys ir europarlamentaras, kuris dirbdamas Seimo nariu ir Europos parlamente vis dar nemoka gerai lietuviškai; su Lietuvos vėliava plaukiojančių laivų kapitonai, vadovybė, kuri pati neretai yra rusų kilmės ir nemoka valstybinės kalbos; Vilniaus meras, kuris kaltinamas Vilniuje norįs įteisinti*

trikalbystę; teisėja per teismo posėdį kalbėjusi rusų kalba; Žemės ūkio ministerija priimant į darbą reikalaujanti iš darbuotojų mokėti rusų kalbą. Kita, naujai 2011–2012 m. atsiradusi problematika – „Rusų kalba“ aprašoma pateikiant ne tik kultūrinius, kai pristatomi renginiai, susiję su rusų kalba (rusų kalbos olimpiada; dainos rusų kalba versija; tradicinės kalbų savaitės renginiai; Europos kalbų dienos; rusų kalbos mokymo programa), bet ir ekonominius argumentus, išsakančius rusų kalbos poreikį darbo rinkoje ir padedančius gauti geresnes pajamas (1 priedas).

Nežiūrint į tai, kad 2011–2012 m., daugiau kalbama apie problematiką, susijusią su Lietuvoje gyvenančiais rusais, grėsmės aspektas, kaip ir anksčiau metais, daugiau susijęs su Rusija ir jos vykdoma politika Baltijos šalyse, o ne su rusų etninės mažumos atstovais. Iš dalies panašios tendencijos atsispindi ir Lietuvos gyventojų nuostatose į rusų etninę grupę. Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto užsakymu 2012 m. atliktos visuomenės nuostatų apklausos² duomenimis, palankiausiai Lietuvos gyventojai nusiteikę tradicinių tiriamų etninių grupių atžvilgiu (baltarusiai, rusai, ukrainiečiai). Matuojant gyventojų socialinę distanciją ir atsakant į klausimą, su kuo respondantai norėtų ar nenorėtų gyventi kaimynystėje, priimtinausi kaimynai yra ukrainiečiai, rusai ir baltarusiai. Šių grupių kaimynystėje nenorėtų gyventi tik 4–5 proc. Lietuvos gyventojų (2 pav. leidinio priede). Taip pat gyventojai mano, kad per pastaruosius penkerius metus jų nuomonė apie rusų etninę grupę pagerėjo 45 proc., ukrainiečių etninę grupę – 44 proc. ir baltarusių etninę grupę – 44 proc. (1 pav. leidinio priede). Tokia nuomonė gali būti sąlygota informacinio srauto, kadangi ukrainiečiai ir baltarusiai tiriamoje spaudoje matomi kaip naujieji imigrantai, o ne etninės mažumos atstovai. Ir ukrainiečių, ir baltarusių atveju, mažai kalbama apie vietinę, Lietuvoje gyvenančią, bendruomenę ir jai aktualias problemas. Baltarusiai dažniausiai minimi kalbant apie „Paramą Baltarusijos opozicijai“. Taigi, vyrauja ne tematika, susijusi su Lietuvoje gyvenančiais baltarusiais, o rašoma apie tarpvalstybinius Lietuvos ir Baltarusijos santykius ir tai grindžiama politiniais argumentais – kvestionuojama antidemokratinė ir prorusiška A. Lukašenkos režimo ideologija, taip pat kaltinama Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, išdavusi Baltarusijos valdžios opozicionieriaus ir jo vadovaujamos organizacijos sąskaitas A. Lukašenkos vadovaujamai Baltarusijai (2 priedas). Minint ukrainiečių etninę grupę daugiausia rašoma apie „Kultūrinį mažumų paveldą“ (anonsuojamos Vilniuje rengiamos Ukrainos kino dienos, rašoma apie Vilniuje atidengiamą

² 2012 m. reprezentatyvią apklausą vykdė UAB „Baltijos tyrimai“. Apklausta 1000 15–74 metų respondentų. Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. MIP-029/2011).

paminklą T. Ševčenkai, taip pat rašoma apie ukrainiečių kilmės aktorės T. Liutajevos vaidmenį filme „Tadas Blinda. Pradžią“ (3 priedas). Tokiu būdu, galima sakyti, formuojamas „gerai integruotos“ ukrainiečių ir baltarusių etninės mažumos, nekeliančios jokių etninių aspiracijų, įvaizdis.

Nors straipsnių apie rusų etninę grupę daugiau ir spaudoje aprašoma problematika įvairesnė, ji gana ribota (vietinė bendruomenė ir jų problemos matomos daugiausia švietimo, kultūriniame ir lietuvių kalbos (ne)vartojimo kontekste). Kita problematika daugiausia siejasi su istoriniu Antrojo pasaulinio karo periodo kontekstu ir Lietuvos bei Rusijos tarpvalstybiniais santykiais.

Reikia pabrėžti, kad 2011–2012 m. skiriasi dažniausia su rusais Lietuvos spaudoje siejamos „Mažumų švietimo“ problematikos (1 lentelė) tematika. 2005–2007 m. ji buvo siejama vien tik su įkurtų nelegalių aukštųjų mokyklų vadovais ir šių mokyklų studentais, o 2011–2012 m. kalbama apie Lietuvos Švietimo reformą ir mokyklas tautinių mažumų dėstomąja kalba, rusų tautybės mokinius ir rusų bendruomenės bei organizacijų prieštaravimą mažinti rusų kalbos vartojimą pamokose ir lietuvių kalbos brandos egzamino sulyginimą. Kita vertus, šios problematikos tematika apie mokyklų reorganizaciją ir spaudoje išsakomi rusų etninės mažumos interesai sutampa su lenkų etninės mažumos interesais ir neretai siejama ne vien tik su rusų, bet ir su lenkų etnine grupe, lenkų politikų interesais. Šioje problematikoje pristatomi sumišę ekonominiai, politiniai, ekonominiai ir politiniai bei kultūrinei teorinėms perspektyvoms priskiriami priežastingumo aiškinimo argumentai (1 priedas).

Ekonominiais argumentais iš vienos pusės palaikoma naujoji Švietimo reforma sakant, kad ekonomiškai neracionalu išlaikyti mokyklas (tarp kurių ir mokyklos su dėstomąja rusų kalba), iš kitos pusės sakoma, kad sumažėjus klasėms, finansiškai nukentės mokytojai, daugelis neteks darbo, kaimo vaikams bus nepatogus mokyklos pasiekimas, taip pat išnaikinus mokyklas (ypač kaimo vietovėse) bus naikinamas ir bendruomenės aktyvumas, nes mokyklos tampa savotiškais kultūriniais centrais. Ekonominiais argumentais kalbama ir apie Klaipėdos vidurinių mokyklų renovaciją (tarp kurių ir mokykla rusų dėstomąja kalba), ir pinigų paieškas vidaus apdailai, kadangi tokių lėšų energijos taupymo projektuose nenumatyta. Taip pat kaltinama Klaipėdos miesto Taryba, vykdanči neekonomišką mokyklų pertvarkymą Klaipėdos mieste ir paliekanti net du pastatus A. Rubliovo mokyklai, kurių išlaikymas brangiai kainuoja.

Kartu su ekonominiais pateikiami ir politiniai argumentai. Pavyzdžiui, piktinamasi Vilniaus Antakalnio mokyklos atveju, kad norint, kaip vienintelei lietuviškai mokyklai šiame rajone, tapti gimnazija, tam priešinasi rusų

ir lenkų gimnazijos, nesijungiančios su A. Vivulskio pagrindine mokykla ir neatlaisvinančios perpildytai lietuviškai gimnazijai patalpų. Šiuo atveju kaltinama politinė partija LLRA, kuri nepaklūsta mokyklų tinklo pertvarkos planui Vilniaus mieste ir daro nuolaidas tautinėms mažumoms, nežiūrint tokių nuolaidų neekonomiškumo. Taigi, vartojami politinio neloyalumo argumentai. Taip pat politinis aspektas matomas ir straipsniuose apie švietimo problematiką, kur akcentuojami Rusijos federacijos bandymai daryti įtaką švietimo klausimams Lietuvoje – pirmuoju atveju aprašomas organizuotas vaizdo tiltas Vilnius–Maskva, kuriame dalyvavo Lietuvos rusų visuomeninių organizacijų ir Rusijos įstaigų, kuruojančių darbą su tautiečiais užsienyje, atstovai. Sakoma, kad rusų bendruomenės atstovai Lietuvoje išreiškė pasipiktinimą Rusijos federacijai, kad ši neskiria pakankamai dėmesio savo tėvynainių problemoms (ypač švietimo, kalbos statuso). Vartojant politinio neloyalumo argumentus, aprašoma, kaip Rusijos prezidentas Lietuvos rusų mokyklų mokytojų asociacijos pirmininkei įteikė apdovanojimą, taip pat kitame straipsnyje atsiklausinama Klaipėdos pagrindinės mokyklos mokytojos ekspertės ir Lietuvos rusų mokyklų mokytojų asociacijos pirmininkės nuomonės apie neseniai priimtas Švietimo įstatymo nuostatas dėl valstybinės kalbos mokymo stiprinimo mokyklose rusų ir lenkų dėstomąja kalba. Taip pat aprašomas susitikimas su Rusų mokyklų Lietuvoje moksleiviais bei jų mokytojais Rusijos ambasadoje ir pateikiama išsakyta Lietuvos rusų mokyklų mokytojų asociacijos pirmininkės nuomonė, kad Lietuvoje pradėta įgyvendinti švietimo reforma, iš vaikų palaiptiui atimama galimybė mokytis gimtąja kalba. Dėl politinio neloyalumo kaltinama Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) partija, kuri, siekdama pelnyti tautinių mažumų palankumą ateinančiuose Seimo rinkimuose 2012 m., į programą įtraukė nuostatą, kad lietuvių kalbos brandos egzaminas mokykloms tautinių mažumų dėstomosiomis kalbomis bus suvienodintas tik 2016–2018 m. ir dar 5 proc. padidinti mokinių krepšelio lėšas mokykloms tautinių mažumų kalba ir mokykloms, kuriose mokoma keliomis kalbomis. Politiniais ir ekonominiais argumentais (dėl neloyalumo ir nuostolio Lietuvos valstybei) kalbama ir apie Visagino tautinių mažumų mokyklų abiturientus, kurie po IAE uždarymo išvyksta studijuoti į Rytų Europos aukštąsias mokyklas.

Kultūrinių argumentų (kai akcentuojama rusų kultūra, jos ypatumai) šioje problematikoje mažiausia – viename straipsnyje nupasakojamas rusų mokyklas baigusiu mokinių susitikimas Šiauliuose, taip pat atnaujinto antrojo vadovėlio apie rusų istoriją ir kultūrą „Svečia goričiaja“ pristatymą; rašoma apie lituanistų, polonistų ir rusistų mokytojų mokymus Vilniaus ir Kauno universitetuose.

„Istorinių, sovietinių įvykių, nusikaltimų interpretacijos“ problematika, kaip ir 2005–2007 m., politizuojama, minima interpretuojant Sovietų Sąjungos (tapatinama su Rusija) istorinius nusikaltimus (piktinamasi iškraipoma istorinių įvykių (Sovietų Sąjungos komunistinio režimo padarinių) interpretacija) (1 priedas). Problematikos tematika dažniausiai susijusi su Antroju pasauliniu karu. Politiniai argumentai čia gali būti siejami su skirtinga Antrojo pasaulinio karo istorijos bei šio įvykio sukeltų padarinių Lietuvai ir jos žmonėms interpretacijomis. Rašoma ne vietinių rusų bendruomenių, o konfrontacijos tarp Lietuvos ir Rusijos santykių lygmeniu. Pavyzdžiui, kalbama apie Lietuvos URM Rusijos ambasadai įteiktą notą dėl Rusijos URM paskelbto dokumento, esą Lietuva, Latvija ir Estija prieš Antrąjį pasaulinį karą bendradarbiavo su nacistine Vokietija ir nesilaikė dvišalių susitarimų su Sovietų Sąjunga. Taip pat rašoma apie KGB dokumentų viešinimą ir nuo 2011 m. gegužės 11 d. naujojoje Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro interneto svetainėje www.kgbveikla.lt paskelbtų apie 70 KGB vadovų bei pavaduotojų biografijų. Straipsniuose kaltinimus Rusijos informacinei politikai interpretuojant Antrojo pasaulinio karo įvykius (jos skleidžiamai dezinformacijai istorijos požiūriu) Baltijos valstybėse atspindi ir tekstuose įvardijami problemos priežastingumo kaltininkai: *Rusija ir rusai, Rusijos URM, Stalinas*, taip pat ir raktiniai žodžiai: *homo sovieticus, kolaborantai, prosovinistinės idėjos*.

Negalime teigti, kad, skirtingai nuo 2005–2007 m., Lietuvos rusai, 2011–2012 m. spaudoje pradėti matyti kaip politiškai aktyvi etninė grupė, kadangi „Mažumų politikos“ problematikoje tematiškai trijuose iš septynių straipsnių kalbama apie Rusijos federacijos rinkimus į Rusijos dūmą ir pranešama, kaip, už kokias partijas balsuoja Lietuvoje gyvenantys Rusijos piliečiai. Rinkimai Rusijoje ir akcentavimas, kad Lietuvoje gyvenantys Rusijos piliečiai (beje, pasitaikė, kad straipsniuose, neskiriama, ar tai Rusijos piliečiai, gyvenantys Lietuvoje ir turintys teisę balsuoti Rusijos federacijos rengiamuose rinkimuose, ar rusų kilmės Lietuvos piliečiai) daugiausia balsuoja už komunistų partiją ir „Vieningąją Rusiją“, nurodo į politinius argumentus apie etninių mažumų, gyvenančių Lietuvoje, politinį neloyalumą (1 priedas). Kitose temose kalbama apie Lietuvoje 2012 m. vyksiančius Seimo rinkimus ir juose dalyvausiančias „rusiškąsias“ partijas arba rusų kilmės verslininkus ir koaliciją tarp rusų ir lenkų politinių partijų, rusų ir lenkų kilmės politikus Lietuvoje, taip pat remiamasi į etninių mažumų politikų politinio neloyalumo Lietuvai argumentus.

Naujųjų imigrantų atvejis

Dažniausiai Lietuvos spaudoje naujieji imigrantai siejami su darbo rinkos problematika ir tematika. Daugiausia rašoma apie Baltarusijos, Rusijos, Ukrainos piliečius, spaudoje vartojama ir abstrakti sąvoka „darbuotojai“ arba „nelegalai iš trečiųjų šalių“, taip pat rašoma ir apie Vokietijos, Prancūzijos piliečius, Taivano gyventojus, minima tailandietė, indas ir turkas, Pakistano piliečiai bei užsieniečiai apskritai, straipsniuose neįvardijant konkrečios imigranto pilietybės ar tautybės, o pasitelkiant tokias kategorijas, kaip „vairuotojai“, „užsieniečiai“, darbo jėga“, „ES šalių ir kitų užsienio valstybių piliečiai“.

2005–2007 m. tyrimo duomenimis, pagrindinės imigrantų kategorijos, aptariamoms spaudoje, – pabėgėliai, gyvenantys Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Užsieniečių registracijos centre (URC): čečėnai ir prieglobsčio prašytojai iš Afrikos šalių, pabėgėliai, dalyvaujantys socialinės integracijos programoje bei darbo imigrantai (daugiausia Baltarusijos piliečiai). Su minėtomis kategorijomis susijusi ir spaudoje akcentuojama tematika bei pateikiami problematikos aiškinimo argumentai – pastebimas vyraujantis kultūrinis akcentas „imigracijos“ problematikoje. Pavyzdžiui, tvirtinama apie pabėgėlių (daugiausia čečėnų) moralinių normų nesutapimą su krikščioniškosiomis ir kuriamas negatyvus vaizdinys, kaltinant nenoru, nesugebėjimu integruotis, uždarumu ar nusikalstama veikla, taip pat kalbos nemokėjimu ir dėl to kylančių konfliktų ne tik tarp pačių pabėgėlių, bet ir su vietiniais gyventojais. Straipsniuose taip pat kritikuojamos socialinių integracijos programų neefektyvumas Vakarų Europoje, ekonominių imigrantų adaptacijos strategijos nebuvimas Lietuvoje. Spaudoje kuriamas negatyvus įvaizdis, „piešiant“ imigrantų grupę kaip konkurentę darbo rinkoje, kaltinant ją pelnymusi iš valstybės remiamų integracinių programų, suteikiančių pabėgėliams išlaikymą, taip pat raginant neleisti įsitvirtinti mieste arba regione. Spaudoje išryškunami psichologiniai problematikos priežastingumo aiškinimo argumentai, nukreipti prieš čečėnų etninę grupę – šios etninės grupės savybių (nepatikimumas, agresyvumas, nepareigingumas, tinginystė, veltėdžiavimas, melagystės ir net agresyvumas, karingumas) apibendrinimas ir priskyrimas visai grupei ar jai priklausantiems asmenims, tų savybių lyginimas su kitų etninių grupių (taip pat ir lietuvių) savybėmis.

2011–2012 m. spaudoje daugiausia dėmesio skiriama darbo imigrantams (dažniausiai Baltarusijos, Rusijos ir Ukrainos piliečiams) ir pabėgėliams, nelegaliai kirtusiems valstybės sieną (čečėnams ir ypač gruzinų etninėms

grupėms). Akcentuotina, kad skirtingai nuo rusų etninės grupės, baltarusių ir ukrainiečių etninė grupė Lietuvos spaudoje yra labiau matoma kaip naujieji imigrantai (Baltarusijos ir Ukrainos piliečiai), nes 2011–2012 m. apie šias grupes rašoma nedaug, jos siejamos tik su keletu išskirtų problemų (1 lentelė).

Taigi, mažiau, bet rašoma apie gyvenančiuosius URC (čečėnų etninė grupė, Gruzijos piliečiai, prieglobsčio prašytojai iš Afrikos, Azijos šalių) ir pabėgėlius, dalyvaujančius socialinės integracijos programoje. Šias kategorijas 2011–2012 m. spaudoje atitinka ir dažniausiai spaudoje aptinkama problematika „Darbo rinka“ (1 lentelė), daug kalbama ir apie nelegalią bei neteisėtą imigrantų veiklą. „Darbo rinkos“ problematikos tematika yra daugiausiai matoma ekonominiu teoriniu aspektu. Taip pat šios problematikos ar tematikos priežastingumo argumentai susiję ne tik su ekonominiais bei politiniais, bet ir kultūriniais, taip pat ir sumišusiais aspektais: ekonominiais-politiniais, ekonominiais-kultūriniais bei ekonominiais-politiniais-kultūriniais (4 priedas). Ekonominiai argumentai susiję su konkurencija Lietuvos darbo rinkoje, su darbuotojais (daugiausia minimi vairuotojai, taip pat statybininkai iš Pakistano) iš trečiųjų šalių (Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiais). Rašoma, kad valstybė nesirūpina darbuotojų perkvalifikavimu, o Lietuvos darbdaviai siekia tikrai ekonominės naudos sau – atsivežti pigesnės darbo jėgos iš trečiųjų šalių, nemokant gero atlyginimo Lietuvoje esantiems darbuotojams. Ne visuose straipsniuose įvardijami problemos kaltininkai, bet kai kuriuose kaltininkais įvardijami patys darbdaviai, bandant priešinti didelį Lietuvos piliečių bedarbių skaičių ir darbdavių norą įdarbinti darbuotojus iš trečiųjų šalių, taip pat kaltinama Lietuvos valstybė ir dabartinė valdžios politika, kuri veda prie migracijos skatinimo. Kita vertus, pristatoma ir verslo, verslininkų bei darbdavių pozicija sudaryti atvykusiems asmenims kuo palankesnes galimybes naudotis viešosiomis ir privačiomis paslaugomis. Taip pat rašoma, kad Lietuva nėra labai patraukli šalis ekonominio arba geresnio uždarbio ieškantiems imigrantams, kadangi kaltinama nepakanti Lietuvos visuomenė tai grindžiant tyrimo apie nepakantumą Lietuvos visuomenėje duomenimis. Ekonominėje perspektyvoje taip pat pristatoma problema, su kuria, manoma, susidurs daugelis išsivysčiusių pasaulio valstybių ir kuri palies taip pat ir Lietuvą – tai darbingo amžiaus žmonių mažėjimas ir senėjimas, esą turėsiantis neigiamos įtakos šalių socialinės apsaugos sistemos stabilumui.

Politiniais argumentais ginama verslininkų pozicija, kadangi rašoma, jog nelegalaus darbo draudimo įstatymo projekte numatytos nuostatos esą nelegaliai dirbančius Lietuvos piliečius prilygina imigrantams iš trečiųjų šalių ir apsunkina verslininkų darbą. Ir tik keliuose straipsniuose, kur kri-

tikuojamas Užsieniečių teisinės padėties įstatymas, vartojami ir kultūriniai argumentai, nes manoma, kad atsiras trečiųjų šalių piliečių darbo rinka, o Lietuvos valstybė neturi integracijos gairių. Taip pat kalbama ir apie Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimus, kurių nepriėmė Lietuva ir iš Europos Komisijos sulaukė įspėjimų. Lietuvos spaudoje šia tematika tirtuose straipsniuose įvardijami kaltinimai Seimui, įstatymų leidėjams, kadangi netinkamai perkelta direktyva susijusi su ES piliečių ir jų šeimų narių teise laisvai judėti ir gyventi valstybių teritorijoje bei lankstesnėmis sąlygomis užsienio šalių piliečiams gyventi ir dirbti Lietuvoje. Ekonominė-kultūrinei perspektyvai priskirtas straipsnis, kuriame aprašomas Vokietijos ir Prancūzijos piliečių kuriamas verslas Lietuvoje, gilinamasi ne tik į ekonominius verslo kūrimo Lietuvoje veiksnius, sąlygas, bet ir į kultūrinius šių šalių, jų piliečių ypatumus. Atsižvelgiant į Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto užsakymu 2012 m. atliktos visuomenės nuostatų apklausos duomenis, Lietuvos gyventojai, labiau nei 2010 ir 2011 m., yra linkę sutikti arba greičiau sutikti negu nesutikti (40 proc., o nesutinka arba greičiau nesutinka negu sutinka 42 proc.), kad valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio Lietuvoje gyvenančių arba atvykstančių imigrantų integracijai (13 pav. leidinio priede). Daugiau negu pusė (57 proc.) Lietuvos gyventojų mano, kad dauguma į Lietuvą atvykstančių arba Lietuvoje gyvenančių imigrantų atvyksta su tikslu dirbti, 34 proc. su tuo teiginiu nesutinka arba greičiau nesutinka negu sutinka (7 pav. leidinio priede). Taigi, Lietuvos spaudoje vyraujančią informaciją apie darbo imigrantus Lietuvoje atkartoja ir visuomenės nuostatos imigrantų atžvilgiu.

2011–2012 m. rašoma ir apie imigrantų integraciją („Integracijos problemos“), bet ne taip gausiai, kaip kita spaudoje aptinkama problematika (1 lentelė). Ši problematika pateikiama vartojant politinius bei kultūrinius priežastingumo aiškinimo argumentus (4 priedas). Politiniais argumentais akcentuojamas migracijos proceso prieštaravimas ar neatitiktis nacionalinei, tautinei valstybės ideologijai ir tikslams, pilietinis ir politinis nelojalumas valstybei. Kultūriniais argumentais kalbama apie etnokultūrinius ir religinius skirtumus, kurie sudaro kliūtis imigrantams integruotis Lietuvos visuomenėje. Tuo, kad vyrauja neigiamos nuostatos naujųjų imigrantų atžvilgiu, kad naujieji imigrantai, ypač darbo rinkoje, patiria diskriminaciją, dažnu atveju kaltinama Lietuvos valstybė ir visuomenė, valstybė taip pat kaltinama tuo, kad nesugeba padėti integruotis naujesiems imigrantams (įvardijamos painios teisinės procedūros, nepatrauklios sąlygos plėtoti verslą, kurios atgraso imigruojančius verslininkus). Kita vertus, dėl to, kad vykstama į Maltą atsivežti afrikiečių pabėgėlių, įkalbėti juos apsigyventi ir integruotis Lietuvoje, pažeriama kaltinamų ir Vyriausybei, Lietuvos

valstybei bei Migracijos departamentui. Sykiu ironizuojama, kad Lietuva šitaip sprendžia gyventojų mažėjimo problemas. Kai kuriuose straipsniuose kaltininkai nėra įvardyti. Įdomu ir tai, kad 2012 m. atliktos visuomenės nuostatų apklausos duomenimis, daugelis mano (61 proc.), kad į Lietuvą atvykstančius arba Lietuvoje gyvenančius imigrantus išlaiko mokesčių mokėtojai; su tuo nesutinka 29 proc. apklaustųjų Lietuvos gyventojų (9 pav. leidinio priede). Nemanoma, kad į Lietuvą atvykstantys imigrantai yra naudingi Lietuvos ekonomikai (50 proc. gyventojų) (8 pav. leidinio priede). Kaip ir mintėta, daugelis mano, kad imigrantai atvyksta į Lietuvą dirbti, bet 79 proc. apklaustųjų respondentų mano, kad jie susiduria su sunkumais ieškant darbo ir 84 proc. mano, kad lietuvių kalbos nemokėjimas yra viena iš problemų, dėl ko jiems iškyla įvairių sudėtingų situacijų (12 pav. leidinio priede). Kalbant apie palankias šalis, iš kurių norima, kad atvyktų imigrantai – įvardijamos Ukraina (pritaria ir greičiau pritaria, kad atvyktų gyventi ir dirbti, 58 proc. respondentų), Baltarusija (57 proc.) ir Rusija (54 proc.) (10 pav. leidinio priede). Panaši tendencija atsispindi ir Lietuvos spaudoje tiriamu laikotarpiu – daugiausia kalbama apie migrantus iš Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos. Svarbu pastebėti, kad dauguma (71 proc. pritaria ir greičiau pritaria) Lietuvos gyventojų vis dar mano (ši pozicija pateikiama ir tyrinėtoje spaudoje), jog Lietuvos Vyriausybė turėtų leisti atvažiuoti į Lietuvą atvykstantiems imigrantams iš mažiau išsivysčiusių šalių tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo. Taip pat 60 proc. apklaustųjų pritaria, greičiau pritaria, kad būtų griežtai ribojamas atvažiuojančių imigrantų skaičius (11 pav. leidinio priede). Įdomu pastebėti, kad kai kalbama apie integracijos priemones, kurios būtų taikomos Lietuvoje gyvenantiems ir į Lietuvą atvykstantiems imigrantams – didžioji dauguma apklaustųjų respondentų (76 proc.) labiausiai pritaria (pritaria ir greičiau pritaria) kultūrinėms integracijos priemonėms, susijusioms su kalbos mokėjimu (lietuvių kalbos kursų organizavimui ir vaikų švietimo organizavimui) (14 pav. leidinio priede).

Skirtingai nuo 2005–2007 m., kai buvo labai daug kalbama apie pabėgėlius (ypač čekėnų etninę grupę) ir jų charakterio savybes, 2011–2012 m. kalbama apie gruzinų etninę grupę, kaip asmenis, masiškai nelegaliai kertančius Lietuvos sieną, bet problematikos priežastingumas aiškinamas ne psichologiniais argumentais, o politiniais ir ekonominiais, įvardijant juos kaip politiškai nelobialius ir siejant juos su nusikalstama veikla, akcentuojat nelegalaus buvimo Lietuvoje aspektą (4 priedas). Daugiausia apie Gruzijos piliečius kalbama „Neteisėtos sienos kirtimo“ problematikai priskirtuose straipsniuose, kaip neteisėtai kirtusius arba bandžiusius kirsti Lietuvos sieną 2011 m. Taip pat kalbama apie Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos piliečius, įvairiose

užkardose bandžiusius kirsti arba kirtusius sieną. Daugeliu atveju minėti asmenys straipsniuose įvardijami šios problematikos priežasties kaltininkais. Politiniais argumentais aiškinama matoma grėsmė (akcentuojant jų skaičių) iš atvykstančiųjų nacionalinei, tautinei valstybei, kaip politiškai ir pilietiškai nelojalūs Lietuvai svetimkūnius, naudojant gamtos stichijoms būdingus terminus (raktinius žodžius) juos apibūdinti – *antplūdis*, *plūsta*, *imigrantų banga*. Remiantis ekonominiiais argumentais, rašoma apie ekonominius nuostolius, kuriuos patiria ir gali patirti Lietuva, nesulaikiusi arba sulaikiusi sienos pažeidėjus, nelegaliai bandžiusius kirsti sieną imigrantus. Be kaltinimų prieglobsčio prašytojams, kurie Lietuvoje atsiranda tik dėl to, „kad po to patektų į Lenkiją ar kitas Europos šalis“, o negrižę į URČ ir sugauti jie vėl gražinami į URČ, kur prieglobsčio klausimo nagrinėjimas yra pradedamas iš naujo, taip pat akcentuojamas ekonominis nuostolis Lietuvai. Be viso to, užsieniečiai, nelegaliai kirtę sieną (kai kurie net po keletą kartų) yra siejami su nusikaltimais, neretai su narkotikų gabenimu ir prekyba. Su „Neteisėtos sienos kirtimo“ problematika susijusiuose „Nusikaltimų, neteisėtos veiklos“ problematikos straipsniuose dažniausiai pateikiami ekonominiai problemos priežastingumo aiškinimo argumentai. Vienareikšmiškai nusikaltimų ir neteisėtų veiklų problematikoje kaltinami patys asmenys (naujieji imigrantai), Lietuvos įmonės, prekiaujančios kvietimais, padariusios nusikaltimą. Spaudoje ekonominiiais argumentais bandoma paaiškinti, kaip ekonomiškai imigranto arba Lietuvos įmonių padarytas nusikaltimas, neteisėta veikla bus nuostolingas Lietuvos valstybei ir visuomenei. Straipsniuose kalbama apie tokius nusikaltimus, neteisėtas veiklas, kaip narkotinių medžiagų laikymas ir jų platinimas, muštynių Pabradės kavinėje sukėlimas, Pabradės URČ centro gyventojų drausminiai nusižengimai, Lietuvos įstaigų, įmonių prekyba kvietimais užsieniečiams, kurių pagrindu yra išduodamos vizos, verslo registravimas, siekiant gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, taip pat fiktyvios santuokos sudarymas. Daugeliu atvejų šios problematikos straipsnių šaltiniai yra teisėsaugos institucijų, migracijos tarnybų, valstybės sienos apsaugos tarnybų, muitinės atstovai.

Išvados

Kokybinio tyrimo duomenimis, skirtingai nuo rusų, ukrainiečiai ir baltarusiai tiriamoje spaudoje yra dažniau aprašomi kaip naujieji migrantai (Ukrainos ir Baltarusijos piliečiai), o ne Lietuvos etninės mažumos atstovai. Tai nurodo ir nedidelis tiriamų straipsnių skaičius apie ukrainiečių bei baltarusių etnines grupes Lietuvoje, taip pat problematikos, susijusios su

šiom etninėm grupėm, įvairovės nebuvimas. Ir ukrainiečių, ir baltarusių atveju, spaudoje dažniau kalbama ne apie vietinę Lietuvoje gyvenančią bendruomenę ir jai aktualias problemas, o apie tarpvalstybinius Lietuvos ir Baltarusijos bei Lietuvos ir Ukrainos santykius.

Nors straipsnių apie rusų etninę grupę esama daugiau ir spaudoje analizuojama problematika įvairesnė, vietinė bendruomenė minima daugiausia rašant apie švietimą, kultūrą ir lietuvių kalbos (ne)vartojimą. Su rusų etnine grupe taip pat siejama problematika, kurioje aptarinėjamas Antrojo pasaulinio karo istorinis kontekstas ir Lietuvos bei Rusijos tarpvalstybiniai santykiai.

Lyginant su ankstesnio, 2005–2007 m., kokybinio spaudos turinio tyrimo duomenimis, 2011–2012 m. rusų etninė grupė Lietuvos spaudoje siejama su panašia problematika, bet dažniau rašoma apie įvairiuose Lietuvos miestuose gyvenančią rusų bendruomenę (nors vis dar akcentuojama jų kultūrinė veikla). Taigi, daugiau nei ankstesniais metais kalbama apie problematiką, susijusią su Lietuvoje gyvenančiais rusais. Kita vertus, grėsmės aspektas, kaip ir ankstesniais (2005–2007) metais dažniau siejamas su Rusija ir jos vykdoma politika Baltijos šalyse.

Reikia pabrėžti, kad skiriasi ir „Mažumų švietimo“ problematikos tematika. Ankstesniais, 2005–2007 m., ji buvo siejama vien tik su įkurtų nelegalių aukštųjų mokyklų vadovais ir šių mokyklų studentais, o 2011–2012 m. kalbama apie Lietuvos švietimo reformą ir mokyklų tautinių mažumų dėstomosiomis kalbomis (taip pat ir rusų) mokinius, taip pat apie rusų bendruomenės ir organizacijų prieštaravimą švietimo reformai, pagal kurios koncepciją siūloma mažinti rusų kalbos vartojamą mokykloje ir sulygtinti lietuvių kalbos brandos egzaminą. Svarbu pabrėžti, kad šioje „Mažumų švietimo“ problematikos tematikoje spaudoje aiškiai matomi sutampantys rusų ir lenkų etninių mažumų, jų bendruomenių lyderių, juos atstovaujančių politikų interesai. Kalbama ne atskirai apie mokyklas, kuriose mokoma rusų kalba, bet ir mokyklas lenkų dėstomąja kalba, taip pat ir mokyklas, kuriose mokoma keliomis kalbomis.

Kalbant apie naujųjų imigrantų ir apskritai imigrantų grupių vaizdavimą spaudoje 2011–2012 m., daugiausia dėmesio skiriama darbo imigrantams (dažniausiai Baltarusijos, Rusijos ir Ukrainos piliečiams) ir pabėgėliams, nelegaliai kirtusiems valstybės sieną (ypač gruzinų ir čečėnų etninėms grupėms). 2005–2007 m. spaudoje daugiausia buvo kalbama apie gyvenančiuosius URC: čečėnų etninę grupę ir prieglobsčio prašytojus iš Afrikos šalių, pabėgėlius, dalyvaujančius socialinės integracijos programoje. Mažiau, bet kalbėta apie darbo imigrantus (daugiausia Baltarusijos piliečius). 2011–2012 m. spaudoje minimos grupės atitinka ir dažniausiai

aprašomą „Darbo rinkos“ problematiką, daug kalbama apie nelegalią, neteisėtą naujųjų imigrantų veiklą. „Darbo rinkos“ problematikos tematika dažniausiai matoma ekonominiu teoriniu aspektu – ekonominiai argumentai susiję su darbuotojų iš trečiųjų šalių konkurencija Lietuvos darbo rinkoje. Tik politiniais argumentais ginama verslininkų pozicija, kadangi kritikuojamas nelegalaus darbo draudimo įstatymo projektas, dirbančius Lietuvos piliečius esą prilyginantis trečiųjų šalių imigrantams ir tokiu būdu apsunkinantis verslininkų veiklą. Tik keliuose straipsniuose vartojami ir kultūriniai argumentai, kai rašoma apie Užsieniečių teisinės padėties įstatymą, esą skatinantį trečiųjų šalių piliečių darbo rinką, kai Lietuvos valstybė, savo ruožtu, manoma, nėra numačiusi jokių integracijos gairių.

Informacinis srautas apie tiriamas etnines ir naujųjų imigrantų grupes iš dalies galėjo turėti įtakos 2012 m. Lietuvos gyventojų nuostatomis šių grupių atžvilgiu. Šį įtaką patvirtinama tendencijomis, matomomis sugretinus visuomenės nuostatų ir Lietuvos spaudos kuriamų vaizdinių (aprašoma problematika ir tematika) apie etnines grupes ir naujuosius imigrantus duomenis. Pavyzdžiui, Lietuvos spaudoje pavaizduotos sąlyginai „nematomos“ ir „neproblematiškos“ ukrainiečių ir baltarusių etninės grupės iš dalies galėjo turėti įtakos ir palankioms 2012 m. Lietuvos visuomenės nuostatomis apie šias grupes.

Beje, palankus ukrainiečių, baltarusių ir rusų vertinimas 2012 m. visuomenės nuostatose atsispindėjo ir Lietuvos gyventojams atsakant į klausimą apie šalis, iš kurių norima, kad atvyktų imigrantai, – palankiausiomis įvardijamos Europos šalys, kur kalbama rusų kalba (Ukraina, Baltarusija ir Rusija). Tokia pozicija ryški ir tiriamoje spaudoje, kur daugiausia kalbama apie migrantus iš Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos.

Vieningos nuomonės apie valstybės dėmesio skyrimą naujųjų imigrantų integracijai Lietuvos spaudoje nebuvimas atsispindi ir 2012 m. visuomenės nuostatų rezultatuose. Ryškus ekonominis akcentas, pateikiamas Lietuvos spaudoje rašant apie naujuosius imigrantus, gali būti patvirtinamas ir 2012 m. visuomenės nuostatomis (daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų mano, kad į Lietuvą atvykstama dirbti, kad imigrantai susiduria su darbo paieškos sunkumais, kad jie nėra naudingi Lietuvos ekonomikai, kad Lietuvos Vyriausybė turėtų leisti atvažiuoti imigrantams iš mažiau išsivysčiusių šalių tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo ir pritaria, kad būtų griežtai ribojamas atvažiuojančiųjų imigrantų skaičius). Be to, daugiau nei pusė apklaustų Lietuvos gyventojų mano, kad mokesčių mokėtojai juos išlaiko. Taigi daugelis apklaustųjų atvykstančius imigrantus mato kaip ekonominę grėsmę Lietuvos darbuotojams ir konkurentus darbo rinkoje, bet taip pat akcentuoja ir kultūrinius aspektus – atvykstančiuosius mato

kaip šalies kultūrinio gyvenimo praturtintojus. Tas pasakytina ir apie integracijos priemones, kurios būtų taikomos Lietuvoje gyvenantiems ir į Lietuvą atvykstantiems imigrantams – didžioji dauguma apklaustųjų labiausiai pritaria kultūrinėms integracijos priemonėms, susijusioms su kalbos mokėjimu.

Literatūra

- Anderson, B. (1999). *Įsivaizduojamos bendruomenės. Apmąstymai apie nacionalizmo kilmę ir plitimą*. Vilnius: Baltos lankos.
- Allport, G. W. (1979). *The Nature of Prejudice*. Perseus Books Group.
- Balibar, E. (2004). Rasizm i krizis. In Balibar, E., Vallerstain, I., *Rassa, nacija, klass*. Moskva: Logos, 251–263.
- Balibar, E. (2004a). Suščestvuet li „neorasizm“? In Balibar, E., Vallerstain, I., *Rassa, nacija, klass*. Moskva: Logos, 27–39.
- Beresnevičiūtė, V., Frėjutė-Rakauskienė, M. (2006). Etninė tematika ir nepakantumas Lietuvos žiniasklaidoje: dienraščių analizė. *Etniškumo studijos* 2006/1. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, Eugrimas, 19–43.
- Bonacich, E. (1972). A Theory of Ethnic Antagonism: The split of Labor Market, *Amerivan Sociological Review*, Vol. 37 (October), 547–559.
- Bonacich, E. (1973). A Theory of Middlemen Minorities, *American Sociological Review*, Vol. 38, 583–594.
- Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Europos pabėgėlių fondas ir Lietuvos vartotojų institutas (2009). *Pabėgėlių įvaizdis respublikinėje ir regioninėje spaudoje. Tyrimo ataskaita*. Vilnius.
- Fredrickson, G. M. (2003). *Racism. A Short History*. Princeton University Press.
- Frėjutė-Rakauskienė, M. (2009). Etninis nepakantumas Lietuvos spaudoje. *Etniškumo studijos 2009/1*. Socialinių tyrimų institutas, Eugrimas.
- Goldberg, D. T. (2002). *The Racial State*. Oxford: Blackwell.
- Horowitz, D. L. (2001). *Ethnic Groups in Conflict*. University of California Press.
- Hechter, M. (1974). The Political Economy of Ethnic Change. *American Journal of Sociology*, 79 (5), 1151–1177.
- Hechter, M. (1978). Group Formation and the Cultural Division of Labor, *American Journal of Sociology*, 84, 293–318.
- Halloran, J. D. (1974). Mass Media and race: a research approach, *Race as News*. Paris: The Unesco Press, 9–33.
- Hall, S. (1996). New ethnicities. In Morley, D., Chen, D. K. (Eds.), *Stuart Hall. Critical Dialogues in Cultural studies*. London: Routledge.
- Hussain, M. (2000). Islam, Media and Minorities in Denmark, *Current Sociology*, Vol. 48(4), London: SAGE Publications, CA and New Delhi: Thousand Oaks, 95–116.
- Leončikas, T. (2007). Nepakantumo hierarchija ir socialinė distancija visuomenės mažumų atžvilgiu, *Dabartinės Lietuvos kultūros raidos tendencijos: vertybiniai virsmai*. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 89–108.
- Murray, E. (2002). *Politinio spektaklio konstravimas*. Vilnius: Eugrimas.

- Smith, A. D. (1986). *Ethnic Origins of Nations*, Oxford: Blackwell.
- Smith, A. D. (1991). *National Identity*, London: Penguin Books.
- Tereškinas, A. (2009). Imigracijos diskursai JAV ir Airijos spaudoje. *Filosofija. Sociologija*, T. 20, Nr. 4, 302–309.
- van Dijk, T. A. (2000). *Ideology. A multidisciplinary approach*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
- van Dijk, T. A. (Second draft, March 29, 2005). *Elite discourse and institutional racism*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Prieiga internete: <http://www.discourses.org/Teun.html>.
- van Dijk, T. A. (2006). Discourse and manipulation, *Discourse & Society*, Vol. 17.
- van Dijk, T. A. (1987). *Communicating Racism: Ethnic Prejudice in Thought and Talk*. Newbury Park, CA: Sage.
- ter Wal, J. (Ed.) (2002). *Racism and Cultural Diversity in Mass Media. An Overview of Research and Examples of Good Practice in the EU Member States, 1995–2000*, Vienna: European Research Centre on Migration and Ethnic Relations (Ercomer).

Priedai

1 priedas. Analizuoti tekstai apie rusų etninę mažumą Lietuvos spaudoje:

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Aleksėjūnaitė, A. (2012 01 08). Klaipėdos stačiatikiai šeštadienį šventė šv. Kalėdas. *Kauno diena*.
2. Micutiene, D. (2012 01 26). Rusų bendruomenė Marijampolėje puoselėja gražias tradicijas. *Sūduvos gidas*.
3. Milkevičiūtė, G. (2011 12 18). Alina Orlova stebina ir žavi. *Respublika*.
4. Norvilienė, A. (2011 10 08). Įvairiautė Tauragė – su tolerancijos ženklų. *Tauragės kurjeris*.
5. Rusų bendruomenei pristatyta jaunos atlikėjos kūryba. 2012 02 03. *Santarvė*.
6. Savickienė, D. (2012 01 05). Pirmą kartą stačiatikių Kalėdos – prie eglės Katedros aikštėje. *Travelnews*.
7. Senieji naujieji metai sutikti su muzika. (2012 01 16). *Respublika*.
8. Zverko, N. (2012 01 02). Dauguma Lietuvos rusų didžiuojasi savo kilme. *Delfi*.
9. Žukovskis, A. (2012 01 07). Vilniečiai Katedros aikštėje šventė stačiatikių Kalėdas. *Kauno diena*.

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei-politinei teorinei perspektyvai:

1. Pilaitienė, A. (2012 02 22). Mokykloje veikianti cerkvė kelia aistras. *Lietuvos rytas*.

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei-politinei perspektyvai:

1. Dirmienė, N. (2011 10 02). Tautinės mažumos: mūsų vaikus pavertė eksperimento aukomis. *Balsas*.
2. Rupeikaitė, V. (2012 01 13). Stačiatikių šventikas: negerai, kad lietuviai bėga iš savo tėvynės. *Kauno diena*.
3. Spurytė, V. (2011 09 27). Klaipėdos tautinių bendrijų centras jau turi direktorę. *Kauno diena*.

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei-politinei-ekonominei perspektyvai:

1. „Maskvos namų“ statybos Vilniuje netrukus turėtų pajudėti iš mirties taško. (2012 02 22). *Lietuvos rytas*.

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei-psichologinei teorinei perspektyvai:

1. Tarp didžiausių pesimistų – pensininkai, lenkai ir rusai. (2012 02 03). *Ekonomika*.

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei-psichologinei teorinei perspektyvai:

1. Operos solistas E. Chrebtovas: mano šventės scenoje. (2012 01 05). *Balsas*.
2. Klusas, M. (2011 11 14). T. Janova: skelbti ir nugalėti iššūkius. *Alfa*.

„Mažumų bendruomenių“ problematikos tekstai, priskirti psichologinei teoriei perspektyvai:

1. Dovidavičienė, S. (2012 01 12). Dizainerė Tatarinova naujuosius sutiko kartu su Donaldu Trumpu. *Alfa*.

„Istorinių, sovietinių įvykių, nusikaltimų interpretacijos“ tekstai, priskirti, politinei teorinei perspektyvai:

1. Anušauskas, A. (2011 12 01). Anušauskas: homo sovieticus šokiai ant kapų. *Alfa*.
2. Dirmienė, N. (2011 11 02). Ambasadoriai ir Seimo nariai pagerbė Antrojo pasaulinio karo aukas. *Balsas*.
3. Drunis, V. (2011 10 24). Rusai ateina. *Lietuvos rytas*.
4. Iškauskas, Č. (2011 12 31). Latvija praranda suverenitetą, o mes? *Delfi*.
5. Lietuva jau pamiršo buvusi Sovietų Sąjungos dalimi. (2011 10 06). *Veidas*.
6. Lietuva Rusijos ambasadai įteikė notą dėl istorijos falsifikavimo. 2011 12 01. *Alfa*.
7. Pankūnas, G. 2012 01 13. Kovaliovas: Lietuvos okupacija - rusų kaltė. *Alfa*.
8. Pauliuvienė, S., Varnauskas, R. (2012 01 13). Skandalinga ataka: rusų laidoje – pasityčiojimas iš Sausio 13-osios. *Alfa*.
9. Skučaitė, V. (2011 12 27). Carinės Rusijos himno atgarsiai: Kaune – unikalus portretas. *Kauno diena*.

10. Stankeras, P. (2011 10 16). Rusai pasiduoda: istorinė patirtis. *Veidas*.
11. Valiušaitis, V. (2011 10 28). Pamišti okupacijos baisumai, arba dokumentuoti savo istoriją. *Delfi*.
12. Zarasų gimnazistai tvarkė karių kapines. (2011 10 29). *Zarasai*.

„Mažumų švietimo“ tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Lukošiuotė, S. 2012 01 16. Klaipėdos mokyklų remonte taškas dar nepadėtas. *Kauno diena*.
2. Permainos mokyklose – neišvengiamos. (2011 10 29). *Santarvė*.

„Mažumų švietimo“ tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Lietuvių kalbos ir tautinių mažumų gimtųjų kalbų mokytojams – naujausios profesinės žinios. (2011 11 03). *Ukiožinios*.
2. Rusų mokyklas baigusiu mokinių susitikimas Šiauliuose. (2012 01 29). *Etaplus*.
3. Vilniaus Antakalnio mokyklai atiduodamas vienas J. Lelevelio mokyklos korpusas. (2011 11 02). *Bernardinai*.
4. Žiemytė, I. (2011 12 16). Atgijęs pažinimo medis maitins naująją moksleivių kartą. *Vakarų ekspresas*.

„Mažumų švietimo“ tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. D. Medvedevas apdovanojo Lietuvos rusų mokyklų mokytojų vadovę. (2012 02 17). *Lzinios*.
2. Rusijos URM išsakė paramą Lietuvos rusams. (2011 10 05). *Alfa*.
3. Tautinių mažumų srityje yra teisinis vakuumas, teigia K. Volebekas. (2011 11 16). *Respublika*.

„Mažumų švietimo“ tekstai, priskirti ekonominei-politinei teorinei perspektyvai:

1. Jablonskaitė, D. (2011 10 14). Lietuviška mokykla – sostinės politikų įkaitė. *LRT*.
2. Jackeivičius, M. (2011 11 03). Visagino jaunimas renkasi Rusiją. *Delfi*.
3. Klaipėdoje pešamasi dėl rusų mokyklos. (2012 02 01). *Delfi*.
4. Kripaitė, A. (2011 09 02). Vydūno mokykla pratinasi prie naujų namų. *15min*.
5. Spurytė, V. (2012 01 26). Uostamiesčio A. Rubliovo mokyklos moksleiviams teks kraustyti. *Klaipėdos diena*.
6. Tamošauskas, P. (2011 10 18). Kam naudinga „buldozerinė“ švietimo reforma Vilniaus mieste. *Alfa*.
7. Želnieinė, L. (2011 12 18). Socialdemokratai siūlo atidėti lietuvių kalbos egzamino suvienodinimą kitataučiams. *15 min*.

„Mažumų švietimo“ tekstai, priskirti kultūrinei-politinei teorinei perspektyvai:

1. Ameliuškinas, K. (2011 10 14). Lietuvos rusai lygiuojasi į lenkus ir prašo Rusijos pagalbos. *Delfi*.
2. Dirmienė, N. (2011 10 23). V. Chikvadžė Lietuvoje susitiko su rusų mokyklų moksleiviais. *Balsas*.

3. Fominas, A. (2011 11 10). Kas užtars rusakalbes mokyklas? *Dialogas.com*.

„Mažumų švietimo“ tekstai, priskirti ekonominei-kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Daugėja galimybių studijuoti Sankt Peterburge. (2011 10 26). *Alfa*.

„Kultūrinio mažumų paveldo“ tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Į Vilnių sugrįš menų festivalis „Kalėdiniai vakarai“. (2011 11 14). *Infodiena*.

2. Jevsejevas, A. (2012 01 16). Eglučių tradicija laidojama pas Ivanovus? *Lietuvos rytas*.

3. „Kalėdinius vakarus“ pradės romansais. (2012 01 05). *Lzinios*.

4. Kitų kultūrų pažinimas Telšių krašte. (2011 10 06). *Telšių.info*.

5. Kotrynos bažnyčioje skambės rusų liaudies romansai. (2012 01 09). *Muzikos-vartai*.

6. Legendinės lietuvių grupės dainuos legendines rusų dainas. (2011 11 23). *Ukiozinios*.

7. Molbertas priešais Tiltu gatvę primins Vilniuje gyvenusį ir kūręsį Mstislavą Dobužinskį. (2011 11 11). *Dainavosgidas*.

8. Pristatomi P. Čaikovskio konkursų laureatai. (2012 01 07). *LRT*.

9. Šiuolaikinės rusų kultūros dienos Lietuvoje: koncertai, spektakliai, parodos. (2011 11 24). *Vtv*.

10. T. Rinkevičienės rusų teatras su aktorių ir muzikantų draugija „Auksinis liūtas“ vilniečiams pristatys muzikinį spektaklį „5 Šukšino apsakymai“. (2011 11 02). *lrytas*.

11. Vilniaus rusų dramos teatras pristato scenose retai skambančią „Mešką“. (2011 10 18). *Bernardinai*.

12. Vilniuje tradiciškai skambės tautų festivalis „Pokrovskije kolokola“. (2011 09 05). *Respublika*.

13. Vilniuje vandalai siautėjo stačiatikių kapinėse. (2011 09 05). *Alfa*.

14. Visagino savivaldybė (2011 11 27). *Aukštaitijosgidas*.

15. Žukovskis, A. (2011 09 10). Liepkalnio kapinės – Vilniaus rusų veidas. *Diena*.

„Kultūrinio mažumų paveldo“ tekstai, priskirti kultūrinei-psichologinei teoriei perspektyvai:

1. Liutkevičienė, I. (2011 10 22). I. Nazarenko: jaunimas vėl nori mokėti rusiškai. *Delfi*.

2. Romansų atlikėjos koncerte – širdingi pasakojimai apie meilę. (2011 11 14). *Kauno diena*.

„Lietuvių kalbos“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Čekanavičienė, L. (2011 12 07). V. Uspaskicho lietuvių kalbos sugebėjimai: po klaidą kiekviename žodyje. *Lietuvos rytas*.

2. Jačauskas, I. (2012 01 21). Nuskriausti savo įsitikinimų. *Respublika*.

„Lietuvių kalbos“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Teismas: rusiškai per posėdį kalbėjusi teisėja buvo neprincipinga. (2012 01 20). *Diena*.

„Lietuvių kalbos“ problematikos tekstai, priskirti politinei-kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Černiauskas, Š. (2012 01 18). „Lietuvos geležinkeliai“ 11 darbuotojų nubaudė už valstybinės kalbos nevertojimą. *vz*.

2. Dykovenė, A. (2011 12 27). Lietuvių kalba Lietuvos laivuose – už borto. *Klaipėdos diena*.

3. Sinkevičius, D. (2011 11 10). Vilniaus teisėja bylą išnagrinėjo rusų kalba. *Delfi*.

4. Varnauskas, R. (2011 11 23). Zuokas Vilniuje įteisina trikalbystę. *Alfa*.

5. ŽŪM ieško specialisto darbui su ES institucijomis, mokančio rusų kalbą. (2011 10 06). *Delfi*.

„Rusų kalbos“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Angliškai jau kalbame geriau nei rusiškai. (2012 01 24). *Veidas*.

2. Jackevičius, M. (2011 09 26). Nepriklausomybė rusų kalbos poreikio rinkoje nenumalšino. *Delfi*.

3. Lietuvos mokyklose rusų kalba paklausesnė už vokiečių ir prancūzų. (2012 01 30). *Veidas*.

4. Visockienė, M. (2012 02 09). Jaunimui reikia rusų kalbos. *Balsas*.

„Rusų kalbos“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. A. Orlova pristato trikalbę dainą ir skelbia mini koncertinio turo Lietuvoje datas. (2011 11 15). *15 min*.

2. Kalbų savaitė Pašvitinyje. (2011 12 09). *Šiaulių kraštas*.

3. „Naujos pupytės“ uždainavo rusiškai. (2012 02 24). *Balsas*.

4. Netradicinė rusų kalbos pamoka. (2011 11 25). *Elektrenuzinios*.

5. Radviliškio rajono 10–11 klasių mokinių rusų (užsienio) kalbos olimpiada. (2012 02 24). *Radviliškis*.

6. Renginys Medeikiuose. (2011 10 03). *Šiaurė*.

„Referendumas Latvijoje“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Butkus, A. (2012 02 23). Referendumas: Latvijos pamokos Lietuvai. *Respublika*.

2. Čekutis, R. (2011 12 14). A. Butkus: Istorinių galimybių paieškose. *Respublika*.

3. Čekutis, R. (2012 02 18). Latviai bando išsaugoti save. *Respublika*.

4. Čigienė, R. (2012 02 22). Mintys po referendumo Latvijoje. *Šiaurė*.

5. Dubonikas, G. (2012 02 19). A. Kulakauskas: Latvijos referendumo analogas Lietuvoje nepasikartos. *Balsas*.

6. Girdvainis, J. (2012 02 21). R. Ražukas: Kodėl latviai nesupranta lietuvių. *Respublika*.

7. Grupė Lietuvos Seimo narių paragino Latvijos lietuvius balsuoti prieš antrosios valstybinės kalbos įvedimą. (2012 02 14). *Selonija*.

8. Janeliūnas, T. (2012 02 20). Latvijos referendumas: kieno pergalė? *IQ*.
9. Landsbergis, V. (2012 02 21). Pasveikinkim Latviją. *Lzinios*.
10. Laučius, V. (2012 02 21). Už Latviją. *Delfi*.
11. Prascevičienė, R. (2012 01 17). VDU profesorius A. Butkus: valstybinės dvikalbystės scenarijus įmanomas ir Lietuvoje. *Delfi*.
12. Račas, A. (2012 02 26). Ar rusai ir lenkai žmonės? *15 min*.

„Mažumų politikoje“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Ameliuškinas, K. (2011 12 04). Rusijos ambasadoje Lietuvoje pasveikinti balsuojantys pirmą kartą. *Delfi*.
2. Černiauskas, Š. (2011 11 10). Knyga: A. Brazauskas neabejojo neskaidriais V. Uspaskicho ryšiais su Maskva. *Delfi*.
3. Lietuvoje kol kas Dūmos rinkimuose balsavo 2,5 tūkst. Rusijos piliečių. (2011 12 04). *Alfa*.
4. Politikon žengia Buratinas su auksiniu rakteliu. (2012 02 23). *Veidas*.
5. Samoškaitė, E. (2012 01 12). Lenkai ir rusai – tobuli koalicijos partneriai: domisi švietimu ir nekiša nosies kitur. *Delfi*.
6. Samoškaitė, E. (2011 12 04). V. Uspaskichas tapo rusakalbių ir lenkų euro-parlamentarų vienijimosi pradžia? *Delfi*.
7. Zverko, N. (2011 12 07). Lietuvoje gyvenantys Rusijos piliečiai – V. Putino šalininkai. *Delfi*.

„Visagino aktualijų“ problematikos tekstai, priskirti politinei-teorinei perspektyvai:

1. Katastrofos Černobylyje likvidatorius: Lietuvos politikai sąmoningai gąsdina gyventojus kaimyninėmis AE. (2012 01 17). *Vadovauk*.

„Visagino aktualijų“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Jokūbaitis, M. (2011 11 14). Bėga iš elektrinės, tačiau ne iš Ignalinos. *Lietuvos rytas*.

„Visagino aktualijų“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei-politinei-kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Kokia ateitis laukia Visagino? (2011 11 16). *Aukštaitijosgidas*.
2. Sergijenko, D. (2011 10 13). Rusiškasis Visaginas ruošiasi japonų invazijai. *Aukštaitijosgidas*.

2 priedas. Analizuoti tekstai apie baltarusių etninę mažumą Lietuvos spaudoje:

„Paramos Baltarusijos opozicijos“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Baltarusių žurnalistei Lietuvoje suteiktas politinis prieglobstis. (2011 09 08). *Respublika*.

2. Pirmasis tarptautinis Baltarusijos tyrinėtojų kongresas. (2011 09 21). *Kauno žinios*.

3. Vilniaus baltarusiai nepatenkinti Teisingumo ministerijos atsakymas. (2011 02 23). *Kauno diena*.

„Paramos Baltarusijos opozicijos“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Europos humanitarinis universitetas padeda rusifikuoti Baltarusiją, teigia Stanislavas Šuškevičius. (2011 12 19). *15 min.*

3 priedas. Analizuoti tekstai apie ukrainiečių etninę mažumą Lietuvos spaudoje:

„Kultūrinio mažumų paveldo“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Brangiausias T. Liutajevos filmas. (2011 09 14). *Respublika*.

2. „Ukrainos kino dienos“ pristatys nacionalinę kino mokyklą. (2011 12 02). *Lietuvos rytas*.

3. Paminklas – už Kijevo pinigus. (2011 09 05). *Lietuvos rytas*.

4. Seimo pirmininkė su Ukrainos Aukščiausios Rados pirmininku kalbės apie Ukrainos bendradarbiavimą su ES, kartu atidengs paminklą ukrainiečių tautos poetui T. Ševčenkai. (2011 09 02). *Irs*.

4 priedas. Analizuoti tekstai apie naujuosius imigrantus Lietuvos spaudoje:

„Nusikaltimų, neteisėtos veiklos“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Fiktyviai susituokusiai lietuvei – 10 mėn. pasėdėti už gročių. (2011 10 25). *Delfi*.

2. Kvietimais užsieniečiams gali būti prekiaujama. (2011 10 18). *Balsas*.

3. Leidimas laikinai gyventi Lietuvoje – pakanka įsteigti vietinę įmonę. (2011 10 27). *ilawfirm*.

4. Naujos imigracijos tendencijos Lietuvoje. (2011 09 09). *Delfi*.

5. Netikėto patikrinimo metu iš užsieniečių atimta draudžiamų daiktų. (2011 09 01). *15 min.*

6. Sinkevičius, D. (2011 11 24). Su kokainu įkliuvęs juodaodis Lietuvoje kalės beveik 9 metus. *Delfi*.

„Nusikaltimų, neteisėtos veiklos“ problematikos tekstai, priskirti psichologinei teorinei perspektyvai:

1. Įsišėlusį kiną tramdė patuliai. (2012 01 27). *Lietuvos rytas*.

2. Lietuvoje prieglobsčio prašantys gruzinai sukėlė muštynes. (2011 09 19). *Kauno diena*.

„Statistikos“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Didžiąją dalį Lietuvoje gyvenančių užsieniečių sudaro rusai, baltarusiai ir ukrainiečiai. (2012 01 30). *Delfi*.
2. Prieglobsčio prašytojams Kalėdų šventė padeda pamiršti nerimą dėl nežinios. (2011 11 23). *Delfi*.
3. Tarptautinė migracijos organizacija: reikia suprasti, kas slypi po migracijos statistika. (2011 10 05). *Ukiozinios*.
4. Vis patrauklesni atrodome afrikiečiams ir azijiečiams. (2012 01 30). *Alfa*.

„Statistikos“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Lietuvoje daugėja Rusijos piliečių. (2012 01 31). *Balsas*.
2. Pocius, J. (2012 01 31). Imigracijos politikos neturime. *Respublika*.
3. Simaitytė, D. (2012 01 27). Krizė sumažino užsieniečių imigraciją. *Pajūrio naujienos*.
4. Sumažėjo norinčiųjų Lietuvoje gyventi užsieniečių. (2011 11 09). *Klaipėdos diena*.
5. Ukmergėje mažėja užsieniečių. (2012 02 09). *Vilkmergė*.
6. Vyšniauskienė, L. (2011 10 12). Nelegalūs imigrantai plūsta į Lietuvą. *Alfa*.

„Darbo rinkos“ problematikos tekstai, priskirti politinei-ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Dėl netinkamai vykdomų įsipareigojimų, susijusių su užsieniečių teisine padėtimi, Lietuvai gresia ES sankcijos. (2012 02 02). *Lietuvos rytas*.
2. Povilaitytė, E. (2011 09 29). Įdarbinę nelegalus, darbdaviai gali atsidurti už grotų. *Ekonomika*.
3. Šilėnas, Ž. (2012 01 30). Nedarbas vs nelegalus darbas. *Lrinka*.
4. Trečiųjų šalių piliečiams pritaipyti Lietuvoje padės integracijos ir verslo ugdymo centras. (2011 12 26). *Etaplus*.
5. Užsieniečiams pakaks prašyti vieno leidimo apsigyventi ir dirbti. (2011 11 15). *Izinios*.
6. Vyriausybė ketina griežtinti atsakomybę už nelegalų darbą. (2012 01 13). *Klaipėdos diena*.

„Darbo rinkos“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Ar Lietuvai trūksta imigrantų? (2012 01 12). *Ekonomika*.
2. Januševičius, A. (2011 11 09). Statybininkai iš Pakistano papildys darbo jėgą. *Balsas*.
3. Jockus, A. (2011 11 02). Be imigrantų – be ateities. *Izinios*.
4. Žemaitytė, B. (2011 09 20). Kokios specialybės populiariausios darbo rinkoje? *Balsas.lt*.
5. Lietuva imigrantams nesvetinga. (2011 11 21). *Infodiena*.
6. Sabaliauskaitė, M. (2012 01 22). Tyrimas: noriu auklės iš Taivano! *Delfi*.
7. Tvirbutas, S. (2011 09 17). Užsieniečių darbo jėga: įleisti ar neįleisti. *Delfi*.

8. Už neaiškumus apibrėžiant užsieniečių teisinę padėtį Lietuvoje gresia ES sankcijos. (2011 11 30). *Respublika*.

9. Vairuotojų iš užsienio įdarbinimas Lietuvoje. (2011 11 21). *Cargonews*.

10. Verslininkai kviečiasi vairuotojus iš Baltarusijos, Ukrainos. (2011 11 16). *Vz*.

„Darbo rinkos“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Kelią Lietuvoje besiskinanti baltarusių atlikėja V. Gordijevskaja: „A. Lukašenka turi neatrastą pusę“. (2012 01 27). *Lietuvos rytas*.

„Darbo rinkos“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei-kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Purytė, S. (2011 11 01). Užsieniečiai dėl savo verslo Lietuvoje negaili jėgų, bet milijonieriais tapti nesitiki. *Lietuvos rytas*.

„Neteisėto sienos kirtimo“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Du į Lietuvą neteisėtai bandę patekti gruzainai sulaikyti prie pat sienos. (2011 11 28). *Lietuvos rytas*.

2. Joniškio rajone pasieniečių sulaikyti „latviai“ po apklausos tapo gruzainais. (2011 10 03). *Lietuvos rytas*.

3. Pasieniečiai į Lietuvą neįsileido pusanatro tūkstančio užsieniečių. (2011 09 06). *Delfi*.

4. Pasieniečiai šiemet į Lietuvą neįleido pusanatro tūkstančio užsieniečių. (2011 09 06). *Lietuvos rytas*.

5. Sulaikyti į Lietuvą neteisėtai bandę patekti baltarusis ir du gruzainai. (2011 12 27). *15 min*.

„Neteisėto sienos kirtimo“ problematikos tekstai, priskirti politinei-ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Į Lietuvą neįleisti aštuoni apgaule vizas gavę užsieniečiai. (2011 10 07). *Infodiena*.

2. Prieglobsčio Lietuvoje prašytojų ši dalis dažniausiai nedomina. (2011 10 28). *15 min*.

„Neteisėto sienos kirtimo“ problematikos tekstai, priskirti ekonominei teorinei perspektyvai:

1. Lietuvoje – nelegalų iš Gruzijos antplūdis. (2012 01 10). *Bernardinai*.

2. Poteliūnaitė, G. (2011 10 16). Nelegalių imigrantų gabenimas – pelningas verslas. *Balsas*.

3. Prieglobsčio prašytojas dukart įkliuvo su kvaišalais. (2011 11 06). *Infodiena*.

„Integracijos“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei-psichologinei teorinei perspektyvai:

1. Dailidaitė, S. (2011 11 16). Diskusija. Ar reikia imigrantams padėti integruotis į Lietuvos socialinę aplinką? *15 min*.

„Integracijos“ problematikos tekstai, priskirti kultūrinei teorinei perspektyvai:

1. Nagelė, D. (2011 09 04). Mažėja lietuvių? Atsivešime afrikiečių! *Respublika*.

„Integracijos“ problematikos tekstai, priskirti politinei teorinei perspektyvai:

1. Imigrantus Lietuvoje pasitinka ne viena kliūtis, tačiau kai kurie atvykėliai darbą randa vos per tris dienas. (2011 10 10). *Irytas*.
2. Lietuviški judai. (2011 11 07). *Respublika*.
3. Tylaitė, R. (2011 10 17). Pabėgėliams Lietuva – saugi šalis. *Valstietis*.

Lithuanian Press and Public Opinion about the Russian, Ukrainian and Belarusian Ethnic Groups and New Immigrants

Monika Frėjutė-Rakauskienė

INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES, LITHUANIAN SOCIAL RESEARCH CENTRE, VILNIUS

SUMMARY: The article is based on qualitative research concerning the Lithuanian press (2011 September – 2012 February), which seeks to reveal the context of discussions in the press about new immigrants and ethnic minorities (Russians, Ukrainians and Belarusians). The article deals with issues of inter-ethnic relations: the prevailing problems and themes in the press, the principle actors, and causes of the problems (presented arguments explaining the causes of the problems). Thus, the research shows what, how and which groups' opinions and outlooks about these groups are constructed in the Lithuanian press. The results of this research are compared with the results of earlier Lithuanian press research (2005 January – 2007 June). Likewise, this article presents the results of a public opinion poll from 2012 regarding attitudes towards the groups being researched in order to compare whether they reflect the images constructed in the Lithuanian press about Ukrainians, Russians, Belarusians, and new immigrant groups.

KEY WORDS: LITHUANIAN PRESS, PUBLIC OPINION, RUSSIAN, UKRAINIAN AND BELARUSSIAN ETHNIC MINORITIES AND NEW IMMIGRANTS.